

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพในกลุ่มนักวิชาการประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐในด้าน วัตถุประสงค์ และประสบการณ์ในการใช้ ส่วนประกอบของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้ เนื้อหา และแหล่งที่ใช้ รวมทั้งปัญหาในการใช้ ในบทนี้จะเสนอวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งจะกล่าวถึง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักวิชาการประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้ง 14 แห่ง จำนวน 160 คน ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ 150 คน และนักวิจัย 10 คน ทั้งนี้ไม่รวมนักวิชาการประวัติศาสตร์ที่อยู่ในระหว่างลาศึกษาต่อ ลาป่วย และฝึกอบรมหรือดูงาน ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 นักวิชาการประวัติศาสตร์ที่เป็นประชากรในการวิจัย

มหาวิทยาลัย	จำนวน		รวม
	อาจารย์	นักวิจัย	
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ สถาบันไทยศึกษา	14	1	15
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์	6		6
มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ และโบราณคดี	4		4
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์	17		17

ตารางที่ 1 นักวิชาการประวัติศาสตร์ที่เป็นประชากรในการวิจัย (ต่อ)

มหาวิทยาลัย	จำนวน		รวม
	อาจารย์	นักวิจัย	
มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ สถาบันทักษิณคดีศึกษา	5	2	7
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ สถาบันไทยศึกษา	18	7	25
มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์	7		7
มหาวิทยาลัยบูรพา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์	7		7
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์	7		7
มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์	20		20
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์	21		21
มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะอักษรศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ (วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์) คณะโบราณคดี ภาควิชาประวัติศาสตร์ (วิทยาเขตวังท่าพระ)	13 3		16
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์และ ศิลปะ	5		5
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาประวัติศาสตร์	3		3
รวมทั้งสิ้น	150	10	160

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (ภาคผนวก ข) ซึ่งสร้างขึ้นโดยประมวลเนื้อหาจากการศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความในวารสาร ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด (ระบบการสืบค้นรายการแบบออนไลน์) และการสัมภาษณ์นักวิจัยสาขาวิชาประวัติศาสตร์ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 2 ข้อ เกี่ยวกับหน่วยงานที่สังกัด และสถานภาพการทำงาน

ตอนที่ 2 การใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพของนักวิชาการประวัติศาสตร์ (ในรอบ 3 ปี ปีการศึกษา 2538-ปีการศึกษา 2540) ประกอบด้วยคำถาม 11 ข้อ เกี่ยวกับ การใช้และไม่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ สาเหตุที่ไม่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ วัตถุประสงค์ของการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ วิธีการได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพ จำนวนเล่มของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้ ส่วนประกอบของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้ เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้ และแหล่งที่ใช้

เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพ จำแนกเป็น 10 หมวดตามแผนการจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ ได้แก่ เบ็ดเตล็ดและความรู้ทั่วไป ปรัชญา ศาสนา สังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ศิลปะและนันทนาการ วรรณคดี และประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ในแต่ละหมวดจำแนกเป็นเนื้อหาย่อย

ตอนที่ 3 ปัญหาในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่นักวิชาการประวัติศาสตร์ประสบในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ จำแนกปัญหาเป็น 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านนักวิชาการประวัติศาสตร์ผู้ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ ปัญหาด้านหนังสืออนุสรณ์งานศพ ปัญหาด้านการเผยแพร่หนังสืออนุสรณ์งานศพ และปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศหนังสืออนุสรณ์งานศพ

ลักษณะของคำถามในแบบสอบถามมี 3 แบบ ดังนี้

1. คำถามแบบปลายปิด เป็นคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ ซึ่งมีทั้งให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวและเลือกตอบได้หลายคำตอบ
2. คำถามแบบปลายเปิด เป็นคำถามซึ่งผู้ตอบตอบได้โดยอิสระในช่องว่างที่เว้นไว้ให้

3. คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า เป็นคำถามที่ใช้กับส่วนที่เป็นคำตอบเรื่องการใช้/ปัญหาในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ กำหนดไว้ 5 ระดับ โดยมีความหมาย ดังนี้

ในระดับมากที่สุด	5	คะแนน
ในระดับมาก	4	คะแนน
ในระดับปานกลาง	3	คะแนน
ในระดับน้อย	2	คะแนน
ในระดับน้อยที่สุด	1	คะแนน

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้นักวิชาการประวัติศาสตร์ 2 ท่าน คือ ศาสตราจารย์ ดร. ปิยนาท บุนนาค และอาจารย์ฉลอง สุนทราวณิชย์ แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิจารณาในด้านเนื้อหา และการสื่อความหมายว่ามีความชัดเจนเป็นที่เข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษาให้ชัดเจนรัดกุมยิ่งขึ้น และในส่วนเนื้อหาได้เพิ่มเติมคำตอบในหมวดประวัติศาสตร์/ภูมิศาสตร์ ในเรื่อง อารยธรรมไทย อารยธรรมโลก และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ สถาบันราชภัฏในกรุงเทพมหานครจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏธนบุรี สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันราชภัฏพระนคร สถาบันราชภัฏสวนดุสิต และสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา จำนวนแห่งละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน ระหว่างวันที่ 10-24 สิงหาคม 2541

เมื่อทดสอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้นอีกครั้ง ก่อนนำไปแจกให้กับประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประเด็นที่ทำการปรับปรุงมีดังนี้ ข้อ 5 วัตถุประสงค์ที่ท่านใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ ได้ปรับปรุงคำตอบตัวเลือกในประเด็น “การศึกษาเรื่องเกี่ยวกับผู้ตาย มี 2 คำตอบให้เลือก คือ ชีวประวัติของผู้ตาย และผลงานที่เป็นข้อเขียนของผู้ตาย” เป็น “การศึกษาชีวประวัติของผู้ตาย และ การศึกษาผลงานที่เป็นข้อเขียนของผู้ตาย”

ข้อ 8 ในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ ท่านใช้ส่วนใดของหนังสืออนุสรณ์งานศพ ได้ปรับเปลี่ยนลักษณะคำถามจากแบบมาตราส่วนประมาณค่าการใช้ เป็นคำถามแบบปลายเปิด และให้เลือกตอบได้หลายคำตอบ

ข้อ 10 ท่านใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพจากแหล่งสารนิเทศใดบ้าง ได้เพิ่มข้อความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากเดิมคือ แหล่งภายในสถาบัน เป็น แหล่งภายในสถาบันที่ท่านสังกัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่นักวิชาการ ประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 14 แห่ง จำนวน 160 คน ซึ่งได้แก่ อาจารย์จำนวน 150 คน และนักวิจัยจำนวน 10 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเองในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามแก่นักวิชาการประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ และขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าและเจ้าหน้าที่ภาควิชาประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่อยู่ต่างจังหวัดจำนวน 9 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยวิธีนำส่งทางไปรษณีย์ โดยทำการแจกแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 1-14 ตุลาคม 2541 และเก็บรวบรวมแบบสอบถามระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2541 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 64 ชุด เนื่องจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาน้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้ติดตามและส่งแบบสอบถามซ้ำให้แก่ประชากรที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับคืนอีกจำนวน 96 ชุด ระหว่างวันที่ 12-20 ธันวาคม 2541 และเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งไปครั้งที่ 2 ในเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2542 ได้แบบสอบถามเพิ่มเติมมาอีกจำนวน 56 ชุด รวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้นจำนวน 120 ชุด เมื่อตรวจแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนแล้วพบว่า มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 118 ชุด คิดเป็นร้อยละ 73.75 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer-SPSS/PC+) ดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 การใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ ได้แก่ การใช้และไม่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ สาเหตุที่ไม่ใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ วัตถุประสงค์ของการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ วิธีการได้รับหนังสืออนุสรณ์งานศพ จำนวนหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้ ส่วนประกอบของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้ การใช้เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพ และแหล่งสารนิเทศหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้ วิเคราะห์หาค่าตอบโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เนื้อหาของหนังสืออนุสรณ์งานศพที่ใช้ และตอนที่ 3 ปัญหาในการใช้หนังสืออนุสรณ์งานศพ วิเคราะห์หาค่าตอบโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	น้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตารางและคำบรรยายประกอบตารางในบทที่ 4 และสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะในบทที่ 5